

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0

สำหรับผู้นำทางการพยาบาล

ชื่อและนามสกุล นางสาวอุไรรัตน์ บุญแท้

แขนงวิชา การบริหารการพยาบาล

สาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทิพย์ สิริธรังศรี

2. อาจารย์นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2561

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ)

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทิพย์ สิริธรังศรี)

กรรมการ

(อาจารย์นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.กฤษณา รุ่งโรจน์วณิชย์)

ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 สำหรับผู้นำทางการ

พยาบาล

ผู้วิจัย นางสาวอุไรรัชต์ บุญแท้ รหัสนักศึกษา 2585100494 **ปริญญา** พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการ

พยาบาล) **อาจารย์ที่ปรึกษา** รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทิพย์ สิริธรรังศรี อาจารย์ นายแพทย์พิเชฐ บัญญัติ

ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาล 2) สร้างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 และ 3) ประเมินผลการนำโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไปใช้

การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 ประเมินสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำทางการพยาบาลที่มีประสบการณ์ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สุขภาพ ไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 25 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป และสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน มีความตรงเชิงเนื้อหา 0.85 และมีค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 สร้างโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะ ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมโดยการนำผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้นำทางการพยาบาลในระยะที่ 1 มาบูรณาการกับแนวคิดและทฤษฎี 3 กลุ่ม ได้แก่ (1) แนวคิดสมรรถนะของผู้นำทางการพยาบาล (2) แนวคิดการเรียนรู้ และ (3) แนวคิดการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพ และระยะที่ 3 ประเมินผลการนำโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะไปใช้ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้นำทางการพยาบาลอาสาสมัครที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระยะ 1 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยสถิติพรรณนา และการทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้นำทางการพยาบาลมีสมรรถนะในการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($X=2.07$, $SD=0.46$) 2) โปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ประกอบด้วย การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการและฝึกปฏิบัติจริง และเนื้อหา 8 โดเมน และ 3) ผลการนำโปรแกรมไปใช้ พบว่า สมรรถนะของผู้นำทางการพยาบาลในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตาม การนำโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นไปใช้ ควรคำนึงถึงบริบทของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ระยะเวลาการอบรม และสอดคล้องกับสมรรถนะก่อนการอบรม

คำสำคัญ ผู้นำทางการพยาบาล การพัฒนาสมรรถนะ แผนยุทธศาสตร์สุขภาพ ไทยแลนด์ 4.0

Research title The Competency Development on Health Strategy Planning in Thailand 4.0 for Nurse Leaders

Researcher: Urairuch Boontae; **ID:** 2585100494; **Degree:** Master of Nursing Science (Nursing Administration) **Advisor** Associate Professor Dr. Boontip Siritarungsri, Mr. Phichet Banyati, M.D.; **Academic year** 2017

Abstract

The objectives of this research and development were: 1) to assess the competency of nurse leaders on health strategy planning in Thailand 4.0, 2) to develop competency development program of health strategy planning in Thailand 4.0 for nurse leaders, and 3) to evaluate the results when the program was applied.

The research was divided into 3 stages. The first stage was to assess the competency of nurse leaders on health strategy planning in Thailand 4.0. The sample included 25 nurse leaders who had experiences on health strategy planning at least 2 years. The data were collected by a questionnaire developed by the researcher and composed of 2 parts, general data and the assessment form on health strategy planning in Thailand 4.0. The questionnaire was evaluated by 5 experts. The content validity and reliability were 0.85 and 0.97 consequently. The statistics - frequency, mean and standard deviation were applied. On the second stage, the results of nurse leaders' competency from the first stage was used as guidelines to develop the competency development program based on three concepts and theories: (1) competency of nurse leaders, (2) the competency development based learning, and 3) health strategy planning concept. The third stage, after the program was applied, the evaluation was conducted with 25 nurse leaders, the same group of first stage. Competency mean score before and after the program running was tested by statistic paired t-test.

The results showed as follows. 1) The nurse leaders' competency on health strategy planning in Thailand 4.0 before they participated in the program were at the low level ($M = 2.07$, $SD = 0.46$) 2) The competency development program of health strategy planning in Thailand composed of 1) the contents related to the training, 8 domains, and 2) learning and development method liked a workshop and practical training. 3) After the program was applied, the nurse leaders' competency on health strategy planning in Thailand 4.0 was significantly different than before at .001. The nurse leaders highly satisfied in attending the program. The researcher recommended that when the program will be applied, a participant context, a training period and a current competency should be considered.

Keywords: Nurse leaders, Competency development, Health strategy planning, Thailand 4.0

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้อย่างสมบูรณ์ เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. บุญทิพย์ สิริธรรังศรี อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษา วิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งให้แนวคิด คำแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตา เอาใจใส่ และให้กำลังใจอย่างดียิ่ง ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุจิตรา เหลืองอมรเลิศ อุปนายกสภาการพยาบาล อาจารย์นายแพทย์ พิเชฐ บัญญัติ รองอธิบดีกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนนท์ วรรณศิริ อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม อาจารย์ ดร.มุกข์ดา ผดุงยาม อาจารย์ประจำคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อาจารย์ ดร.ธัญพร ชื่นกลิ่น อาจารย์ ดร.นงนภัทร รุ่งเนย อาจารย์ ดร. ปณิสรา ส่งวัฒนายุทธ วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี ที่ได้แนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ขอขอบพระคุณ ดร.อัจฉรา อ่วมเครือ ที่ได้กรุณาแปลบทความภาษาอังกฤษ อาจารย์ชยา เครื่องทิพย์ นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการ ที่สละเวลาร่วมเป็นวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิในโปรแกรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ และขอขอบพระคุณท่านนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์สาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี ผู้นำทางการพยาบาลเครือข่ายสุขภาพอำเภอแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี และผู้นำทางการพยาบาลเครือข่ายสุขภาพอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ที่อนุญาตให้เก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม ซึ่งทำให้การศึกษารั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา ความรู้ และประสบการณ์ที่มีคุณค่ายิ่ง ตลอดระยะเวลาการศึกษา และขอขอบคุณท่านผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ เพื่อนๆ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการพยาบาล) ตลอดจน ครอบครัว เพื่อน และผู้ร่วมงานในหน่วยงาน ที่คอยสนับสนุนช่วยเหลือ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี คุณค่าและประโยชน์ที่ได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่คุณแม่ที่รักยิ่งผู้เป็นกำลังใจที่สำคัญเสมอมา และทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีมา ณ ที่นี้

อุไรรัชต์ บุญแท้

ตุลาคม 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	6
นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
สมรรถนะของผู้นำทางการพยาบาล.....	8
การพัฒนาสมรรถนะของผู้นำทางการพยาบาล.....	15
การจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	45
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล	50
การวิเคราะห์ข้อมูล	51
การพิทักษ์สิทธิของผู้ร่วมการวิจัย	51
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....	59
ตอนที่ 2 ผลการประเมินสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาล.....	60

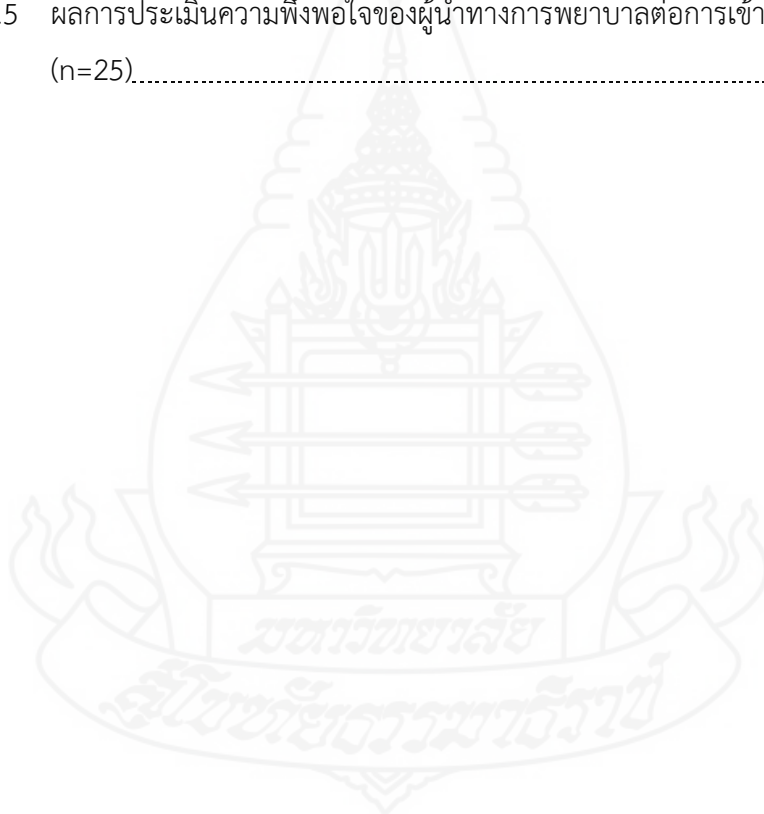
สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตอนที่ 3 ผลการนำโปรแกรมการพัฒนาสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพ	
ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ไปใช้กับผู้นำทางการพยาบาล.....	64
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	71
สรุปการวิจัย	71
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	80
บรรณานุกรม	82
ภาคผนวก	91
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือ.....	92
ข หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	94
ค เอกสารรับรองโดยคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	103
ง หนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมวิจัย (Informed Consent).....	106
จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	108
ประวัติผู้วิจัย.....	119

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป	59
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาล	61
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพ ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาล หลังการเข้าร่วมโปรแกรม	64
ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบสมรรถนะการจัดทำยุทธศาสตร์สุขภาพในยุคไทยแลนด์ 4.0 ของผู้นำทางการพยาบาลก่อนและหลังการใช้โปรแกรม.....	67
ตารางที่ 4.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้นำทางการพยาบาลต่อการเข้าร่วมโปรแกรม (n=25).....	68

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	5
ภาพที่ 2.1 Iceberg Model ของสมรรถนะ (ผู้วิจัยประยุกต์สร้างจากแนวคิดของ McClelland, 1973).....	12
ภาพที่ 2.2 ผลการสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัย.....	41

